

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 12.— K
pol leta 6.—
četrt leta 3.—
posamezna številka po 30 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 40 vin. za vsako petit-vrstu. Priloge stanejo poleg poštine še 30 K.

Telefon uredništva št. 118.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 50 vin.
. . . dvakrat . . . 40
. . . trikrat . . . 30
za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 20 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštine

Boj za kruh — dobojevan!

Narodna vlada SHS v Ljubljani je na svoji seji dne 30. decembra 1918 razpravljala o izenačenju in o regulaciji službenih prejemkov slovenskega dela Jugoslovanskega učiteljstva. Poverjeništvu za uk in bogočastje je predložilo vladi tri načrte: prvi načrt je bil tisti, ki so ga sestavile naše organizacije, ki odgovarja 12. točki naše spomenice in ki so se za njega uveljavljanje zavzele naše organizacije z vso energijo, z vztrajnim in — kakor se je pokazalo — tudi z uspešnim delom; drugi načrt je bil zasnovan po vzoru plač graškega učiteljstva; tretji načrt pa je bil v sredi med obema in je odpiral učiteljstvu pot le do IX. razreda.

Na dotični seji Narodne vlade je stavljen poverjenik g. dr. Ravnihar predlog, naj se sprejme načrt učiteljstva. Ta predlog je bil brez ugovora soglasno sprejet.

II. Plače se uredijo po zahtevi učiteljstva.

To hoče doseči plače državnih uradnikov od XI. do VII. razreda, in sicer tako, da bi prejeli:

- a) ljudskošolski učitelji plače od XI. do VIII. razreda,
b) meščanski „ „ „ X. „ VII. „ po sledeči razpredelnici:

Činovni razred	Stopnja	Plača v kronah	Aktivitetna doklada v kronah			Napredovanje
			več kot 80.000	manj kot 80.000	manj kot 40.000	
a) ljudskošolski učitelji:						
Provizorična plača 1600 pred usposobljenostnim izpitom						
XI.	1.	1800	576	504	432	3 leta
	2.	2000	576	504	432	3 leta
X.	1.	2200	768	672	576	3 leta
	2.	2400	768	672	576	3 leta
	3.	2600	768	672	576	3 leta
IX.	1.	3000	960	840	720	3 leta
	2.	3200	960	840	720	3 leta
	3.	3400	960	840	720	3 leta
VIII.	1.	4000	1104	966	828	4 leta
	2.	4400	1104	966	828	4 leta
	3.	4800	1104	966	828	3 leta
b) meščanski učitelji:						
X.	1.	2200	768	672	576	3 leta
	2.	2400	768	672	576	3 leta
	3.	2600	768	672	576	3 leta
IX.	1.	3000	960	840	720	3 leta
	2.	3200	960	840	720	3 leta
	3.	3400	960	840	720	3 leta
VIII.	1.	4000	1104	966	828	4 leta
	2.	4400	1104	966	828	4 leta
	3.	4800	1104	966	828	3 leta
VII.	1.	5400	1288	1127	966	2 leti
	2.	6000	1288	1127	966	2 leti
	3.	6400	1288	1127	966	2 leti

Funkcijske doklade za vse ravnatelje meščanskih in voditelje ljudskih šol: za enorazrednice, dvorazrednice in tri-razrednice 300 K, za vsako vzporednico, oziroma za vsak naslednji razred po 50 K.

Potrebščina.

1. V sedanjem času: za Kranjsko (brez meščanskih šol): 3,910.000 K; za eno učno osebo povprečno: 3000 K; torej za vse ozemlje: 10,200.000 K, Meščanske šole so:

v Postojni . . . 1	v Krškem . . . 1
v Mariboru . . . 3	v Celju . . . 2
v Ptuj . . . 1	v Velikovecu . . . 2
v Radgoni . . . 1	v Žalcu . . . 1
v Borovljah . . . 2	v Beljaku . . . 3
v Celovecu . . . 4	v Gorici . . . 2

skupaj 23.

Potrebščina okroglih 20.000 K za vsako meščansko šolo = 460.000 K. Ljudskošolsko učiteljstvo 10,200.000 K, meščansko učiteljstvo 460.000 K, skupaj 10,660.000 K, ali okroglo 10,700.000 K.

Pripominja se še, da je sedaj na Kranjskem samo en učitelj na meščanskih šolah, ki bi prišel v VII. razred, to je ravnatelj dr. Tomaž Romih v Krškem.

2. V prihodnosti:

Ako računamo, da se ustanovi v vsakem okrajnem glavarstvu po ena meščanska šola in v glavnih mestih po več, tedaj jih priraste še okroglo 25, torej nova potrebščina 500.000 K.

Skupaj torej v kronah:

10,700.000
500.000
11,200.000

Resolucija poverjenika dr. Ravniharja.

Poverjenik dr. Ravnihar je stavljen in utemeljil resolucijo: Vsem učiteljskim vpokojencem, vdovam in sirotam se zvišajo službeni prejemki za 50 odstotkov.

Tudi ta resolucija je bila soglasno sprejeta ter je poverjeništvu za uk in

»Učiteljski Tovarish« stopa z današnjim dnem v 59. leto izhajanja. Poslej ga bojo zopet izdajali redno vsak petek, kakor hitro bodo urejeni naslovi. Okrajna učit. društva, ki še tega niso storila, naj pošljejo vodstvu Zaveze takoj imenik članov! Brez teh imenikov ne more naš upravnik izvršiti svojega dela. Zaradi ne- točnosti posameznikov morajo trpeti vsi!

Članstvo Zaveze ne plača posebne naročnine, ker je s članarino letnih 24 K že plačana naročnina za naš list in za »Potopnik«. — Za vse druge naročnike velja od 1. januarja 1919 dalje naročnina:

Za vse leto . . . 12.— K,

za pol leta . . . 6.— K,

za četrt leta . . . 3.— K,

posamezna številka po 30 vin.

Naročnino je pošiljati po poštnih nakaznicah, dokler poštno-hranilnični promet v Jugoslaviji še ni urenjen.

Vse Zavezino članstvo vabimo na sodelovanje, vse svoje prijatelje na naročbo!

bogočastje dobilo nalogo, da izdela tozadevne predloge in načrte.

K vsem tem, sedaj določenim in dovoljenim prejemkom se prištejejo še draginjske doklade, kakor smo jih objavili v zadnji številki svojega lista. Ti novi prejemki bodo učiteljstvu čimprej nakazani. Treba je potpeti, ker je fizično nemogoče, da bi bilo nakazilo za vsako učno osebo takoj izvršeno.

Od g. poverjenika dr. Verstovška imamo zagotovilo, da se bo tudi vprašanje izenačenja, oziroma izboljšanja prejemkov vpokojencev, učiteljskih vdov in sirot kar najugodnejše rešilo. S pripravljanimi deli so na poverjeništvu že začeli, sestavo predloga pa so prevzele naše organizacije. Treba je pregledati tozadevne zakone, da se dobi tista pot in mera, ki bo vsestransko zadovoljiva. Od najvišjih sedanjih prejemkov bo potem računanih 50 % po- viška.

Vzrok, ki je bil merodajen za sklicanje shoda na Svečnico, odpade; torej se shod ne vrši.

Učiteljstvo je dolžno hvalo tudi g. poročevalcu dr. Francu Skabernetu, ki se je iskreno zavzemal za naš načrt ter je pospešil delo. Izvedba nakazil bo izvršena tako, da dobi učiteljstvo nove prejemke meseca marca ali aprila. Zastanki bodo doplačani za aktivno in vpokojeno učiteljstvo od 1. januarja t. l. naprej.

Končno še odkrito besedo: Če bi se organizacije s tako vnemo ne zavzele, bi se ne imeli takih plač. Tisti posamezniki našega stanu, ki tega ne vidijo, nimajo nobene stanovske zavednosti — oni so zajedalci na našem stanovskem telesu! Malo- marno stoji ob strani, a hočejo vse imeti! Takih nezavednih ljudi ne bomo več tr- peli! Bojkotirajmo jih! Od vsakega, ki hoče od nas kaj imeti, odločno zahtevamo, da je član naših organizacij! Kdor ni organiziran — tega ne štejmo za člana učiteljskega stanu! Proč z njim!

Kulturno delo Italijanov v Trstu.

Trst, na Silvestrovo 1918.

V novem velikem poslopiju Ciril- Metodovih šol pri Sv. Jakobu v Trstu namestijo te dni italijansko vojaško bolniš- nico, ki je bila doslej v ženskem italijan- skem liceju v via Ruggero Manna, kjer bo ta šola — druga te vrste v Trstu — zopet otvorena. Vojaška bolnišnica ostane potem v slovenski C. M. ljudski šoli do sklepa miru. V poslopiju slovenske C. M. ljudske šole so doslej otroci dobivali ves čas navzlic temu, da je bil pouk na šoli ustavljen, šolsko refekcijo. Ker bo z na- stavitvijo bolnišnice v tem poslopiju one- mogočena dosedanja šolska refekcija, ho- čejo merodajni italijanski činitelji razdeliti slovensko šolsko mladino za refekcijo na druge italijanske šole v tem okraju in tako pritiskati na starše, da bi vpisali svojo deco v italijanske šole.

Dne 27. decembra so izplačali plače za december nazaj (po italijanski navadi) vsemu državnemu učiteljstvu z ljudskih in srednjih šol. Tudi onim c. kr. Nemcem, ki so dodeljeni šulvereinski šoli v Šked- nju in na privatni protestatovski šoli v Trstu, so izplačali vse prejemke.

Izmed Slovencev so dobili plačo oni, ki so službovali na bivši c. kr. priprav-

nici; oni, ki poučujejo slovenščino na nemških šolah in vsi profesorji goriške gimnazije in goriškega učiteljskega. Le tisti državni učitelji, ki so bili prideljeni v službovanje na Ciril-Methodove šole, niso dobili nobene plače! Zakaj ne, tega nihče ne ve, ali tega vsaj nihče ne pove.

Mi se pa ne motimo, ako trdimo, da se tudi v tem primeru kaže italijansko-nemška zveza proti Jugoslaviji!

Od druge strani smo prejeli poročilo: Italijanski gubernatorat v Trstu je ustavil plače državnim učiteljem na Ciril-Methodovih šolah. Državno učiteljstvo vseh šol je na poziv začetkom novembra podalo prošnje, da ostane na svojih službenih mestih. Prošnje še niso rešene. Dne 27. pr. m. je gubernatorat začel izplačevati vsem bivšim državnim profesorjem in učiteljem plače za december, samo učiteljem in učiteljicam na šolah C. M. družbe je plačilo ustavljeno, in sicer brez navedbe vzroka. Prizadetih je 18 oseb. Tako delajo Italijani s slovenskim učiteljstvom oni trenotek, ko obljublajo po lepah Slovencem vse polno šol v slovenskem jeziku!

Pomagajmo Srbom!

Krasni uvodnik v 29. štev. »Učiteljskega Tovariša« me je napotil k premišljevanju, bi li zares ne bilo mogoče pomagati našim osvoboditeljem na polju, kjer nujno potrebujejo pomoči? Večina srbskih učiteljev je izkrvavela za »krst častni i svobodu zlatu«. Slava tem pionirjem prosvete in svobode! Ali srbska deca — mnoga brez roditeljev — željno pričakuje učiteljev in narod dobrih svetovalcev. Sicer je tudi vojna vsekala slovenskemu učiteljstvu globokih ran, vendar bi ne stali tako jako na slabem, ako bi prejšnji sistem ne odganjal tako sistematično mladine izpred vrat učiteljskih. O ta sistem! Kako rad bi zopet prišel do veljave in kako licemersko in »demokratsko« zavija oči! Pa ne pojde! Slovensko učiteljstvo stoji na straži z odprtimi očmi. Proti volji raznih koristolovcev in njih rednikov je napačil novi čas, in ako mu ti še tako po derviško ploskajo, mi poznamo svoje Papenhajnovce in njih nakane in kliče: »Roke proč!«

Torej kako pomagamo? Res nam primanjkuje učiteljev; ali bi si jih pa ne mogli v kratkem času vzgojiti?

Vsi poznate krasno srednješolsko mladino, ki prekipeva domovinske ljubezni in ki navdušeno poklanja darove na žrtvenik domovine. Zatecimo se k njej in vprašajmo jo: »Hočeš li vzgajati zaradi svojih osvoboditeljev?« Stavim vse, kar je mojega, da se bo jela trumoma oglašati. In sedaj pa k stvari!

Na nasvet naše Zaveze pozovi naša vlada — ako podrejena ne bi mogla, pa nadrejena! — slovenske gimnazije in reálne zadnjih dveh razredov in pa učiteljske kandidate za vojnozrelostnim izpitom k priglasu v učiteljske tečaje, ki se otvorijo s 1. februarjem t. l. na sedežu slovenskih učiteljskih, ter jim obljubi po povoljno dovršenem tečaju nastavitve po činu državnih uradnikov, kakor je sedaj že sklenjeno.

Priglašenci bi se nasprotno morali zavezati, da vzdrže vsaj 6 let na onem mestu, kamor jih pošlje učna uprava. Tečaj bi se vršil od 1. februarja do 1. septembra. Poučevali bi po 6 ur na dan, oziroma 36 ur na teden. Predavali bi nastopne predmete: Pedagogika (dušeslovje, vzgojeslovje, logika, ukoslovje in zgodovina pedagogike) po 8 ur, srbohrvaščina 5 ur, jugoslovanska zgodovina 2 uri, higiena 1 uro, specialna metodika elementarnega razreda 2 uri, specialna metodika računstva 2 uri, specialna metodika učnega jezika 2 uri, hospitiranje, nastopi in konference 6 ur, teorija petja, letodika in zborovo petje, zlasti slovenskih narodnih 2 uri, metodika zemljepisnega in prirodnoznanstvenega pouka 3 ure in goslanje 3 ure na teden. Tudi pouk v goslanju sem nastavil, ker se gojenci v približno 90. urah že toliko nauče, da morejo svirati po notah naše lepe narodne pesmi, ki jih ponesimo med brate Srbe! Vsak gojenec bi se moral nadalje udeleževati sokolske telovadbe ter po možnosti prebiti vadiateljski izpit. Učiteljska organizacija na sedežu tečaja bi morala gojiti s temi gojenci najožje stike ter jih vsaj mesečno enkrat povabiti na prijateljske sestanke. Stroške teh nosi organizacija.

Stroške za tečaje, učila in preskrbo gojencev trpi Narodna vlada, ki se ji bodo ti izdatki svojčas z obrestmi vračevali, saj je narodna prosveta temelj narodni blaginji. Ker imamo po naših mestih več popolnoma ali deloma praznih internatov (Studentenheim, bogoslovnice itd.), bi se mogoče te dalo uporabiti v ta namen. Perpičan sem, da bodo lastniki drage volje

ustregli, saj gre za narodov blagor! Ampak stvari se je treba nemudoma oprijeti! Da bodo profesorji in gojenci storili svojo dolžnost, o tem sem popolnoma uverjen.

Torej bratom ob Moravi in Vardarju — hitro na pomoč! Ž — v.

Aspiracije Italije na Trst in zapadno jugoslovansko ozemlje.

(Dodatek k etnografskemu zemljevidu Trsta, istrskega in soškega ozemlja — po uradnem ljudskem štetju.)

Ako si Italija prisvoji jugoslovansko ozemlje pod demarkacijsko črto, je s tem vsajena kal bodočim sporom in sovražnostim med Jugoslavijo in Italijo. Prilastitev tega ozemlja se ne da opravičiti niti zgodovinsko, ne gospodarsko z ozirom na nacionalno razmerje posesti zemlje in še manj etnografsko.

Na zasadenem ozemlju pod demarkacijsko črto prebivajo na nekdanji avstrijski Koroški Jugoslovani, na nekdanji avstrijski Kranjski izključno Jugoslovani, in sicer: v sodnih okrajih Idrija 16.757 Jugoslovanov in 5 Italijanov, Logatec 7293 Jugoslovanov in 4 Italijani, Postojna 13.333 Jugoslovanov in nič Italijanov, Vipava 12.335 Jugoslovanov in 1 Italijan, Ilirska Bistrica 11.856 Jugoslovanov in 2 Italijana, Senožeče 5254 Jugoslovanov in 3 Italijani. (NB.: Za cerkniški sodni okraj je računati le polovico!) V Trstu z okolico imajo Italijani le v 10 okrajih večino, katerih ozemlje znaša 1255 ha, medtem ko imajo Jugoslovani v 25 okrajih večino, in znaša ozemlje teh okrajev 8310 ha, zaledje nad deželno mejo je pa izključno jugoslovansko; na bivši avstrijski Goriški žive Italijani le v 4 sodnih okrajih, in se da narodna meja natančno določiti, ker žive Italijani tudi v teh okrajih kompaktno skupaj in Jugoslovani zase. Ozemlja z italijansko večino je na bivši avstrijski Goriški 56.166 ha, medtem ko znaša ozemlje z jugoslovansko večino 239.034 hektarjev zemlje. Poudarjati je treba še enkrat, da se da tu narodnostna meja natančno ločiti, ker ne živita obe narodnosti nikjer mešano, temveč tudi v skupnih sodnih okrajih kompaktno vsaka zase. Istra je v ogromni večini jugoslovanska, po posestnem stanju ozemlja pa še celo, ker so Italijani povečini kompaktno naseljeni le v obmorskih mestih in znaša ozemlje z italijansko večino v Istri 70.328 ha, medtem ko znaša ozemlje z jugoslovansko večino 338.956 ha zemlje. Po ozemlju se da tudi presoditi, katero narodno pleme je v deželi avtohtono.

Proglasitev Trsta kot italijansko mesto je nenaravna, ker ni niti mesto z okolico italijansko in nima italijanskega zaledja; priklopitev jugoslovanskega zaledja k Trstu s 497.069 tam živečimi Jugoslovani zaradi 118.053 v Trstu živečih Italijanov pod Savojski križ je pa nasilna in krivična.

Pogled na etnografski zemljevid in natančni statistični podatki nam odkrijejo pravo sliko tega ozemlja, ki pa ni italijansko, temveč jugoslovansko. Če so smatrali te kraje za italijanske, so temu krive le napačne in tendenciozne informacije, razširjene v vnanjem svetu.

Podlaga statistiki in etnografskemu zemljevidu je za Trst, sodne okraje, mesto Gorico in Rovinj ljudsko štetje leta 1900, publicirano 1.1906, ker »občinski leksikon« o ljudskem štetju iz l. 1910 zaradi nastale vojne ni izšel. Vendar ako bi navajali statistiko iz l. 1910 tudi pri občinah, bi bila ta Jugoslovonom v prilog in ugodnejša.

Vkljub temu, da se je ljudsko štetje v Avstriji vršilo Slovonom vedno krivično, ker se je vršilo pod vplivom slovanofobskih uradnih oseb v smislu protislovanskega kurza v Avstriji ter so falsificirali statistične podatke v prilog nemške in drugih neslovanskih narodnosti, se ne da prikriti jugoslovanske večine v Primorju.

Najbolj drastičen primer za to je ljudsko štetje v Trstu l. 1910, pri katerem je bilo naštetu najprej le 37.403 Jugoslovanov in 141.509 Italijanov. Zaradi preočitne krivice in pa na oster protest in pritisk od jugoslovanske strani je bila izsiljena uradna revizija tega ljudskega štetja v dveh mestnih okrajih, pri katerem je bilo potem naštetih 58.262 Jugoslovanov in 118.035 Italijanov. Falsifikacija je torej dokazana in jasna! Natančna in nepristrano izvedena revizija ljudskega štetja v drugih mestih v Istri in na Goriškem bi govorila le Jugoslovonom v prilog.

Pozabiti ne smemo, da je ves pritisk označen že v tem, da niso zapisovali materinskega jezika ali narodnosti, temveč »občevalni jezik«. In kot »občevalni jezik« se je izvajal najhujši pritisk na uradništvo in odvisne uslužbence slovenske narodnosti, ki ni smelo v uradih občevali in poslovati v slovenskem jeziku in so vpisovali kot občevalni jezik nemški, italijanski in druge neslovanske jezike.

Vkljub temu govore statistični podatki Trsta, Istre, Goriške in po Italiji zasedenega ozemlja Jugoslovonom v prilog, in je razvidno iz etnografskega zemljevida, da je to ozemlje jugoslovansko.

Na podlagi teh podatkov in po Wilsonovem načelu samoodločbe in jezikovne ravnopravnosti narodov ne morejo na zasadenem ozemlju prebivajoči Jugoslovani priznati stratežičnih mej, ki si jih hoče postaviti Italija na podlago demarkacijske črte. Na podlagi iz vojne prodrlih načel in demokratskega in socialnega javnega mnenja so vsake stratežične meje neopravičene in jih imajo nadomeščati etnografske meje. Najmanj pa odgovarja demarkacijska črta načelu osvoboditve zaslužnih narodov, ker razkosuje in usuznjuje znaten del jugoslovanskega naroda in usuznjuje jugoslovansko ozemlje. Ta meja pa ne odgovarja niti stratežični upravičenosti zasadenih točk.

Italija, ki je bila v tej vojni sprejeta v krog borilcev za svobodo in ravnopravnost zatiranih narodov, bi morala v tem trenutku dati svobodo v njej živečim beneškim Jugoslovonom in jih priklopiti njih etnografski celoti Jugoslaviji, ker jih je priklopila k sebi še v času, ko so imeli še imperialistična načela in nazori svojo veljavo.

Jugozapadno obmejno ozemlje mora obsegati sledeči teritorij in mejo: jugoslovanski del bivše avstrijske Koroške z dosedanjo državno mejo Italije, kompaktno naseljeni jugoslovanski okraji beneške Slovenije, kjer še prebivajo slovenski Rezijani, Tarčenci, Šempeterčani, Idriječani, Čedadni in Gorjani; soško ozemlje bivše avstrijske Goriške s sledečimi okraji, občinami in vasmi: Celotni sodni okraji: Kanal, Ajdovščina, Komen, Sežana, Bovec, Kobarid, Cerklno, Tolmin in Gorica brez ozemlja samostojne občine Ločnik v tem okraju. V sodnem okraju Kormin tvorijo obmejno ozemlje celotne občine Biljana, Kožbana, Medana s pripadajočimi vasmi in vaško ozemlje Neblo, v sodnem okraju Tržič celotne občine Devin in Doberdob s pripadajočimi vasmi. Vse pripadajoče vasi imenovanih občin so jugoslovanske, kar je razvidno iz občinskega leksikona. Naštetu ozemlje bivše Goriške z jugoslovansko večino znaša 238.034 ha in na njem prebiva 167.679 jugoslovanov (91 %) ter 16.248 Italijanov (9 %); ozemlje z italijansko večino znaša 56.166 ha in na njem prebiva 74.181 (98 %) Italijanov ter 1.303 (2 %) Jugoslovanov.

Podrobna statistika je razvidna iz naslednjih podatkov:

Jugoslovanski kraji in občine na Goriškem v italijanskih sodnih okrajih (Kormin, Gradišče, Tržič) z nadpolovično jugoslovansko večino:

Table with 4 columns: Name, Jugoslovanov, Italijanov, ha. Rows include Biljana, Neblo, Kožbana, Medana, Boschini, Peteano, Devin, Doberdob.

Sodni okraji na Goriškem z nad 90 % jugoslovansko večino.

(Italijanski kraji so iz okrajev odšteti.)

Table with 4 columns: Sod. okr., Jugoslovanov, Italijanov, ha. Rows include Gorica*, Kanal, Ajdovščina, Komen, Sežana, Bovec, Kobarid, Cerklno, Tolmin.

151.454 (99%) 1.170 (1%) 229.461

Gorica mesto 10.868 (42%) 14.872 (58%) 2.351

Ozemlje z jugoslovansko večino na Goriškem 167.679 (91%) 16.248 (9%) 238.034

* Mesto je posebe računano in italijanska občina Ločnik odšteta.

Italijanski kraji v jugoslovanskih sodnih okrajih na Goriškem.

Table with 3 columns: Name, Jugoslavlani, Italijani, ha. Rows include Ločnik (sam. obč.).

Sodni okraji na Goriškem s kompaktno živečo italijansko večino.

(Slovenski kraji so iz okrajev odšteti.)

Table with 4 columns: Sod. okr., Jugoslovani, Italijani, ha. Rows include Kormin, Gradišče, Tržič, Červinjan.

Ozemlje z italijansko večino na Goriškem 1.303 (2%) 74.181 (98%) 56.166 (Konec prihodnjic.)

Učitelji-častniki.

Prošnje glede trimesečne odpravnine so rešene. Vsak dobi odpravnino, 1 par črvljev (45 K) in 5 metrov blaga za zim-

sko perilo (à 9 K). Opozarjam vse tovariše, naj nemudoma vložijo prošnje na poverjeništvu za narodno branbo. Ko je prošnja rešena — dobi jo na dom — gre z njo k likvidaturi, tam mu nakažejo denar, izplačano pa dobi v Cigaletovi ulici št. 2 pri vojni blagajni. Črvlje in blago dobi z nakaznico, ki je priložena rešeni prošnji, v belgijski vojašnici XV. objekt. — Oni tovariši, ki so vložili prošnje 12. decembra, jih lahko dvignejo v pisarni »Učiteljske tiskarne«. Drugi, ki so jih že vložili, a pozneje, naj podrežajo pri poverjeništvu in jih dobijo na dom. Toliko na razna pismena vprašanja, ki jih dobivam neprestano od tovarišev. Fran Erjavec.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Iz naše Zaveze. Bratje nas pozdravljajo!

Vodstvo Zaveze je prejelo to-le brzojavko:

Podgorica, 29. decembra: Ljubljana je davna nosilka javnosti oživotvorjene Jugoslavije. Slovensko učiteljstvo je zaveztvo izvajalo idejo Stanka Vraza, ki se je sedaj v polnem sijaju javila na obzorju jugoslovanske očetnjave. Naj jugoslovansko učiteljstvo še dalje zajedniško deluje, v ustvarjanju najširših demokratskih in kulturnih moči našega troimenskega naroda! — Poverjeniki učiteljstva okrožja podgoriškega: Jovan Pesic, Mico Vukčević, Filip Pavičević, Jovan Cetković, Vasilije Drakić, Dušan Ivović, Andrija Dragović, Dimitrije Gruić.

Ko izrekam bratom srbskim tovarišem srčno in iskreno zahvalo za navdušeni pozdrav, obveščam o njem z radostnim srcem vse Zavezino članstvo tem potom!

L. Jelenc, predsednik.

Vrnite pole za kataster!

Vsa šolska vodstva, ki tega še niso storila, nujno pozivljamo, naj nemudoma vrnejo izpolnjene pole za kataster šolstva in učiteljstva! Dela ne moremo dovršiti, ker še sedaj nimamo vseh pol. Mudi se — storite takoj svojo dolžnost!

Vodstvo Zaveze.

Pošljite seznamke članov za l. 1919!

Upravništva Zaveznih listov sestavljajo nove naslove, zato nujno prosimo vsa okr. učit. društva, naj nemudoma pošljejo seznamke svojih članov za leto 1919! Prosimo tudi za naslove naročnikov, ki so jih posamezniki pridobili našim listom. Upravništva ne morejo točno poslovati, dokler nimajo teh seznamkov.

Vodstvo Zaveze.

Slovenska Šolska Matica.

Slovenska Šolska Matica je imela dne 27. grudnia 1918 ob 2. popoldne svoj občni zbor v dvorani ljubljanskega magistrata. Občni predsednik S. S. M., gosp. ravnatelj L. Schreiner. Zborovanja se bodo nadaljevala v okrog 50 članov. Predsednik zborovanja vse navzoče z iskrenimi besedami in noma višjega šolskega ravnatelja F. Poljanca, učiteljskega ravnatelja A. Doklerja, licejskega ravnatelja I. Mačherja, predsednika naše Zaveze L. Jelenc, podpredsednika Slovske Zveze Fabinca in zastopnika Goriške lg. Krizmana, nadučitelja iz Dornberga. Dalje se spominja umrlih članov in zaslužnih šolnikov: prof. L. Lavtarja, bivšega ravnatelja J. Glowackega, dvornik svetnikov F. Levca in F. Hubada; opiše njih zasluge za društvo in za šolstvo sploh ter omenja končno tudi one tovariše, ki so dali svoje življenje v zadnjem velikem bojnem metežu, ki jim bo postaviti v društvenih publikacijah trajne spomenike. Nadalje poroča namesto odsotnega tajnika o društvenem delovanju. V zadnjih 6 letih je moglo društvo samo trikrat izdati svoje običajne publikacije. Kriva je bila temu vse moreča vojna. Za letošnje leto obljubuje poročilo Bežkovo »Ukoslovje« vsaj v toliko, kolikor ga ima društvo dosedaj v rokopisu na razpolago, in društveni »Letopis«. Zatem očrta obširno prihodnje društveno delovanje zlasti z ozirom na izdajanje najbolj potrebnih šolskih knjig, na prirejevanje učiteljskih in nadaljevalnih tečajev, tako izobraževalnega skupnega potovanja i. dr. V to svrhu vabi vse učiteljstvo in tudi drugo razumnštvo k pristopu in skupnemu delu.

Na to poročilo društveni blagajnik J. Dimnik o denarnem stanju v zadnjih štirih upravnih dobah. V 15. upravni dobi od 1. prosinca do 31. grudnia 1915 je bilo

Table with 2 columns: Item, Amount. Rows include dohodkov, troškov, prebitka.

V 16. upravni dobi od 1. prosinca do 31. grudna 1916 je bilo

dohodkov	K 4.124:43
troškov	» 3.106:42
prebitka	K 1.018:01

V 17. upravni dobi od 1. prosinca do 31. grudna 1917 je bilo

dohodkov	K 4.486:21
troškov	» 628:87
prebitka	K 3.857:34
ustanovnine z obrestmi	» 525:35
imetja	K 4.382:69

V 18. upravni dobi od 1. prosinca do 31. grudna 1918 je bilo

dohodkov	K 7.442:76
troškov	» 1.051:76
prebitka	K 6.391:—
ustanovnine z obrestmi	» 546:15
imetja	K 6.937:15

Gospod ravnatelj I. Macher poroča imenom računskih pregledovalcev, da so blagajniške knjige v najlepšem redu in predlaga absolutorij blagajniku. (Sprejeto.)

Potem je predaval predsednik H. Schreiner »O preustroju našega vzgojstva v duhu demokratske Jugoslavije«. V nad uro trajajočem prostem govoru je opisal predavatelj, kako naj bi se preustrojila vzgoja že kar pri sklepanju zakonov, kako naj bi vzgajali na domu v predšolski dobi in potem v šoli, kako naj bi tudi v pošolski dobi vzgojno vplivali na mladino z ustanovitvijo mladinskih domov, dalje je pojasnjeval preuredbo naših šol in govoril zlasti o enotni šoli. Vsa ta izvajanja so zborovalci spremljevali z vidnim zanimanjem, kar je pokazalo živahno odobravanje koncem govora.

Na predlog tov. H. Sumra je bil izvoljen za društvenega predsednika soglasno in z odobravanjem dosedanjega predsednika ravnatelj H. Schreiner. Istotako soglasno so bili izvoljeni za društvene odbornike: V. Bežek, Lj. Černež, J. Dimnik, Fr. Gabršek, J. Koschier, dr. Kovačič, J. Krulec, Vita Zupančičeva; za namestnika: A. Dokler in Marija Stupčeva. — Pregledovalca društvenih računov ostaneta A. Kecelj in I. Machar.

K zadnji točki dnevnega reda se oglašila tov. Dimnik ter predlaga z ozirom na draginjo zvišanje članarine od 4 K na 8 K letno, kar obvelja. H koncu se oglašila višji šolski nadzornik dr. Poljanec, bodreč vse učiteljstvo k trudoljubivemu delu in želeč društvu procvata in napredka.

Predsednik se zahvali vsem zborovalcem na zanimanju ter prosi vseh vsestranske podpore, da bo moglo društvo uspešno delovati in v vsakem oziru napredovati.

Za Učiteljski konvikt je daroval tovariš Ivan Petrič iz Sp. Šiške 4 K, tovariš E. Gangl 4 K. Hvala!

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za ormoški okraj je zborovalo dne 5. grudna 1918 v ormoški okoliški šoli vkljub grdemu vremenu ob jako dobri udeležbi. Zaradi nastalih novih razmer je bilo zborovanje posebno živahno; vrnili so se nam pa tudi tovariši vojaki, narodni preganjanci in interniranci našega stanu. Društveni predsednik Josip Rajšp je v svojem nagovoru slavil Jugoslavijo, ki je izšla iz stoletja tlačanih narodov. Posebno je pozdravljala našega narodnega mučenika nadučitelja Meglo, ki je dobil vsaj deloma zadoščenje s tem, da je bil po dolgih vojni letih postavljen na svoje prejšnje mesto. Vrnila sta se iz vojaške službe tovariša Robert Košar in Ljudevit Musek. Počastil nas je tudi najstarejši tovariš, naš častni član Ivan Košar, ki se vedno rad udeležuje zborovanj, če mu količkaj bolezen dopušča. Nanovo je pristopila tovarišica Antonija Musekova iz Središča. Svojo odsotnost je pisмено opravičil tovariš Fran Cajnko in naznanil, da se podaja v pokoj, a hoče ostati še naprej naš član. — Zborovalci se izrečejo soglasno proti vsakemu nemškemu pouku v ljudski šoli. Okrajni šolski svet se naprosi, da izposluje vsem šolam Uradni list in Glasilo, naročitev Popotnika za domače učiteljske knjižnice pa izvede za vse šole uradnim putem. Razpravljali in kritikovali, debatirali in navduševali smo dosti; misli in nasveti takorekoč bruhajo na dan: imamo prehodni čas v novo dobo svobode!

Kronika.

= Stoletnica Vodnikove smrti. Dne 8. januarja 1919 praznuje slovenski narod stoletnico smrti prvega svojega pesnika Valentina Vodnika. — Poverjeništvu

za uk in bogočastje odreja, da se proslavi ta dan na vseh šolah s primerno šolsko slavnostjo. — Z ozirom na to, da je v tem šolskem letu odpadlo premnogo šolskih dni, naj se po šolski slavnosti pouk nadaljuje.

= Italijani uvajajo v slovenske šole italijanski učni jezik. Iz vseh krajev slovenskega zasedenega ozemlja prihajajo poročila, da nameravajo Italijani izvršiti, oziroma da so že izvršili atentat na naše slovensko šolstvo. V ljudskih šolah so že razobesili slike italijanskega kralja. Raz šolska poslopja odstranjujejo slovenske napise ter jih nadomeščajo z laškimi. To se je zgodilo tudi že na Uncu in Rakeku. Iz Italije so poklicali italijanske učitelje ter šolske nadzornike ter so že deloma pričeli z italijanskim poukom. V nekaterih krajih — tako celo v Planini pri Rakeku — odprejo italijansko ljudsko šolo že v mesecu januarju. — Tako se že pripravljajo italijanski imperijalizem, da nam potuji najzavednejši del naše domovine. Besedo o italijanski pravičnosti in svobodoljubnosti so le puhla fraza. Seveda ostane to italijansko nasilno postopanje brezuspešno, ker jih pravica vrže z zemlje, ki je bila, je in ostane naša!

= Italijani proti slovenskim šolam. V Kastavščini so zasedli Italijani vsako hišo in vse šole. Povsod ustavijo pouk šole, objublajo pa, da bo šola po Novem letu zopet odprta, seveda z italijanskim učnim jezikom. V Trnovem pri Ilirski Bistrici je šola zaprta. Samo v zavodu sester »Notre dame« so dovolili pouk, seveda s pogojem, da se ne bo delala nobena propaganda. — Italijanska okupacijska oblast namerava atentat na slovensko šolstvo v Gorici in na Goriškem. Glede dveh javnih slov. ljudskih šol, ki jih je pred vojno vzdrževala goriška občina, je sklenjeno, da se nanje pokličejo učitelji iz Italije, da slovensko deco primerno vzgoje v italijanskem duhu. Zasebnih slovenskih šol Italijani ne puste tvoriti. Glede ljudskega šolstva na Goriškem je določeno, da čimprej izpremene učne knjige in so učiteljstvu zaukazali, da poučuje slovensko deco v italijanskem duhu. Za okrajnega šolskega nadzornika je določen zagrižen Italijan iz renegatske družine Francesco Spazzapan, ki je bil že med prvo italijansko okupacijo nadzornik slovenskih šol na Kobariškem in v Brdih. (Tedaj so bile šole vse italijanske.)

= Uradni list Narodne vlade SHS v Ljubljani. Narodna vlada je na seji dne 18. pret. mes. sklenila, da morajo od 1. januarja 1919 naprej tudi vsa šolska ravnateljstva in vodstva naročiti in plačati Uradni list.

= Prekmurški Slovenci prosijo učiteljev. Prekmurški Slovenci povsod sprejemajo in pozdravljajo jugoslovanske čete kot rešilke izpod madžarskega jarma. Generala Maistra v Mariboru so Prekmurci naprosili, naj jim takoj pošlje slovenskih učiteljev in uradnikov.

= Aretacije. Jugoslovanska državna policija je v Mariboru aretirala šolskega ravnatelja Alojzija Sedlatschka in ga odvedla na okrajno sodišče. V Slovenjem gradu so zaprli učitelja nemške šole Rescha.

= Šola in politika. Narodna vlada SHS v Ljubljani je sklenila, da se morajo dati šolska poslopja, kadar se v njih ne vrši pouk, za politiška in druga zborovanja na razpolago vsem strankam.

= Nov ljudskošolski zakon. Poverjeniku za uk in bogočastje je Narodna vlada SHS v Ljubljani naročila, naj predloži nov ljudskošolski zakon. Kolikor smo informirani, se g. poverjenik predvsem ukvarja z načrtom o reformi učiteljske izobrazbe.

= Državno vječe se sestane v kratkem. Državno vječe (Osrednji parlament za vso državo SHS) se sestane že v kratkem. Srbska narodna skupščina izbere iz svoje srede 83 poslancev ter jih pošlje v Državno vječe kot delegate za Srbijo. Stara Srbija in Macedonija odpošljejo v Državno vječe 24 delegatov, in sicer 24 članov one Narodne skupščine, ki je leta 1911 zborovala v Skoplju. Črno goro bo v Državnem vječju zastopalo 14 delegatov. Ostale krajine države SHS odpošljejo v Državno vječe toliko delegatov, kolikor jim gre po moči njihovih posameznih politiških strank.

= Naredba poverjenika za uk in bogočastje. Šolske posle onega ozemlja šolskega okrajnega logaškega, ki ni zasedeno od Italijanov, začasno opravlja šolski odbor, ki ima isti delokrog kakor okrajni šolski svet. — Šolski odbor posluje v Cerknici, predsednik je vodja tamojšnje politiške ekspoziture. Člani so: dekan, nadučitelj in župan v Cerknici. Predsednikov namestnik je nadučitelj, ki tudi opravlja pisarniške in nadzorniške posle. — Poverjenik: dr. Verstovšek s. r.

= Za nenemške visokošolce na Dunaju. Na zadnji poslanski konferenci dne 17. decembra je dr. DeFranceschi protestiral proti postopanju rektoratov napram nemškim slušateljem ter zahteval med splošnim odobravanjem nemških poslanikov od dr. Bauerja obvezno izjavo, glasom katere bi bilo omogočeno obiskovanje visokih šol vsem dosedanjim slušateljem do tedaj, dokler ni končana likvidacija Avstrije. Ker ni dr. Bauer zadovoljivo odgovoril, je dr. DeFranceschi povabil vse nenemške poslanike k skupnemu posvetovanju, kjer naj se sklenejo nadaljnji ukrepi. Kaj so sklenili, nam ni znano.

= Visoka tehnična šola v Zagrebu. Poverjenik za prosveto je predložil Narodnemu Vječju v odobritev naredbo o ustanovitvi visoke tehnične šole v Zagrebu. Predavanja se bodo najbrže pričela že jeseni leta 1919. Sedaj iščejo najboljših profesorjev.

= Zagrebško vseučilišče. Rektorat naznanja, da se predavanja ne začno dne 10. januarja 1919, kakor je bilo svoj čas javljeno, ampak šele dne 20. januarja.

= Centrala za knjige v Rusiji. Petrograjsko poverjeništvu za ljudsko izobrazbo je sklenilo, osnovati državno nakladno knjig, ker je rusko tržišče knjig popolnoma razbito. Osnuje se zato državna centrala za vse založne zavode. Vsi bodo obvezani, svoje zaloge knjig dati na razpolago centrali. Pričakujejo, da padejo cene knjigam prav znatno.

= Revolucija v ljudski šoli. Pred par dnevi je prišlo v Poznanju med poljskimi učenci do prave revolucije. Učenci najstarejšega razreda so vprašali učitelja, ali se prične pouk v poljščini. Ko je učitelj to zanikal, so začeli učenci ropotati in trgati knjige. Nato so se uprli vsi razredi in natepli so nekega nemškega učitelja.

Polemika.

Pišite resnico!

»Domovina« z dne 28. pret. mes. obječuje članek pod naslovom »Pomislite, Slovenci!« in pravi pod črto v opazki, da je ta članek uredništvo prejelo iz profesorskih krogov. V prvem delu se članek spominja pokojnega dr. Lampeta, viteza Kalteneggerja ter višjega šolskega nadzornika dr. Bezjaka, ki pravi o njem, da je podpisal oni dekret, s katerim so odpravili slovenske Sketove-Westrove čitanke z gimnazij, češ, »menda se je gospodi važno zdelo, da slovenščino v srednjih šolah zadavi slovenska pest«. — Dalje piše »Domovina«: »Po pravici se čudi človek, da strokovne organizacije učiteljstva obeh kategorij k temu molče. Ljudskošolskemu učiteljstvu je pač pred očmi izboljšanje gmotnega položaja — kdo bo vrzel nanje za to prvi kamen? Profesorsko društvo pa kaže — kako naj rečemo, da ne bo krivice? — brezbrzičnost ali mlačnost ali preračunljeno popustljivost, da je vse graje vredno...«

Očitek, ki ga te vrste vsebujejo glede na organizacije ljudskošolskega učiteljstva, je popolnoma neopravičen. »Domovin« članek se mora presneto malo brigati za naše delovanje, da ničesar ne vidi in ne čuje, pa — kakor se kaže — tudi ničesar ne bere! Vzlic temu ima pogum, da se »po pravici« čudi nam, namesto da bi se čudil svoji — predznosti! Naše organizacije so že 3. novembra 1918 izročile Narodni vladi spomenico, ki natančno, jasno in nedvoumno kaže na vse nedostatke stvarnega in osebnega značaja, ki moré kot žalostni ostanki pretekle dobe vse naše šolstvo. To spomenico smo priobčili v posebnem izdanju svojega lista z dne 4. novembra 1918. Pred tem izdanjem in pozneje vse do današnjega dne smo v neštevilnih člankih in noticah, ki so zbuiali obččo pozornost in ki je tudi dnevno časopisje nanje opozarjalo, brez pardona obsojali te razmere in v interesu šolstva zahtevali, da jih odstranijo. Na merodajnih mestih smo tudi po deputacijah posredovali v isti namen. Ko je bila sklicana enketa za sestavo novih ljudskošolskih čitank, so člani naših organizacij sporočili poverjeništvu za uk in bogočastje, da je njih sodelovanje nemogoče, ker je bila naznanjena udeležba višjega nadzornika dr. Opeke. In v resnici — enketa se ni vršila! Na zadnji seji upravnega odbora Zaveze smo tudi dovolj jasno govorili v predlogih, ki so priobčeni v zadnji številci. »Učit. Tov.« iz lanskega leta in katere predloge je naša deputacija izročila g. poverjeniku dr. Verstovšku. Iz vseh teh že storjenih dejanj je razvidno, da ni bilo ljudskošolskemu učitelju predvsem pred očmi samo izboljšanje gmotnega položaja — ampak da smo že storili vse, kar se nam je zdelo umestno, nujno in potrebno, da postavimo svoje šolstvo in svoj stan na zdravo podlago in odpravimo žalostne ostanke prejšnjih hudih in nemarnih časov! Torej se moramo

po pravici čuditi le mi, da je mogoča taka »kritika«, ki jo prijavlja v omenjenem članku »Domovina«! Od časnikarja moramo pač zahtevati, da gradi svoja izvajanja na temelju resnice. Ako pa »časnikar« živi z glavo v vreči, bi bila dolžnost uredništva, da ga opozori na neresnico, ki jo hoče na škodo časti in ugleda vsega stanu spraviti v svet. Vsaj uredništva slovenskih listov bi morala vedeti, kaj slovenski listi pišejo! Nikakor ne moremo trpeti, da bi zaradi nevednosti, neinformiranosti ali malomarnosti takih slovenskih žurnalistov trpel na dobrem imenu naš stan! To krivico mora »Domovina« popraviti!

Društvo profesorjev naj pa govori, kolikor se čuti prizadeto!

Iz Jugoslavije.

— Ad vocem Opeka! Da je šolstvo pri nas — kakor povsod — tekom štirih vojni let jako trpelo, to ve vsak in bi moral vedeti tudi višji šolski nadzornik Opeka. Učiteljstvo je ob vsaki priliki opozarjalo merodajne kroge na to. Nebroj člankov v tej zadevi je bilo priobčenih v našem listu in v drugih časopisih. Naša Zaveza je pisмено in ustno posredovala na prejšnji deželni vladi, na deželnem šolskem svetu in naučnem ministrstvu, da naj uvedejo reden pouk, da naj šolska poslopja izpraznijo in določijo svojemu pravemu namenu. Vse to prizadevanje je ostalo brezuspešno, pač pa je deželno fer-manov, ki so nalagali šolski mladini vse druge posle, samo učenja ne! Ob začetku vojne so morale deklice prestiti nogavice, zapestnice, dokolenice itd., dokler je bilo kaj bombaža na razpolago. Ko je ta pošel, so šivale papirnate podplate in pletle kite za slamatne črevlje. Učenci so zbirali možnarje, likalnike in drugo kovinasto posodo in orodje, zbirali denar za Rdeči križ, agitirali za vojna posojila, delali cigarete za ranjence in bolnike, nabirali gumbe, šivanke, igle, svinčnike za božična darila itd. itd. Vso šolsko mladino so mobilizirali, da je nabirala jigodino, robidino listje za čaj, bokovo listje za tobak, konoplje, koprive, sukunjene krpe, stare krpe, stare cunje, star papir itd. Na kmetih so jih poleg vsega tega uporabljali za domača in kmetiška dela in jim podelili v ta namen generalno dovoljenje, da smejo izostajati od šolskega pouka. Naznanjanje zamud je bilo ustavljeno; nastala je popolna anarhija v šolskem obiskovanju. — Da so tedaj take razmere rodile slab sad, je umevno vsakemu, samo dr. Opeki ne. Ta ni upošteval teh razmer, ko je inšpiciral šolo v Dragatušu, ni upošteval težke boleznj Potokarjeve, ne boleznj tamosnje učiteljice. — Ta pedagog po Kalteneggerjevi in Susteršičevi milosti je zahteval prav takih uspehov kakor v normalnih časih in razmerah in doživel je »najžalostnejši dan svojega življenja«! — Naše mnenje pa je, da bi imel prav sedaj višji šolski nadzornik najlepšo priliko, da pokaže svoje zmognosti in usposobljenost za zvanje, ki mu ga je odmerila modra vlada bivše Avstrije. Njegova sveta naloga in prokleta dolžnost bi bila, da priskoči na pomoč učiteljstvu, ga bodri na vseh koncih in krajih, mu stoji ob strani z dobrimi sveti in modrim dejanjem, da spravi na dan vse svoje pedagoško znanje in dvigne in vzpostavi naše šolstvo, ga spravi v pravi tir, da se čimprej poravnava, kar je krivega, napačnega in nedostatega. Toda ta pedagog je šel v Dragatuš, nahrulil nadučitelja, postopal z njim, kakor ne postopa s svojim hlapcem noben pošten gospodar, in da je postavlil krono svojemu delovanju, je stopil na leco in razrušil s tega mesta še to, kar je bilo dobrega na dragatuški šoli: vzjel je nadučitelju Potokarju — ugled! — S tem dejanjem se je dr. Opeka izkazal pravega mojstra-skazo; pokazal je, da nima nobenega smisla za delokrog, ki mu je odmerjen. Zato pa kličemo: Proč z njim! In tisti dan, ko se to zgodi, bo — najveselejši dan našega učiteljstva!

— Ljubljanskemu učiteljstvu — ljudskošolskemu, meščanskošolskemu, vadniškemu in licejskemu! Da bo mogoče »Ljubljanskemu učiteljskemu društvu« ugotoviti končnoveljavni kataster svojega članstva, vabimo tem potom zgoraj imenovano učiteljstvo, ki želi postati član »Ljubljanskega učiteljskega društva« in s tem hkrati tudi član naše Zaveze, da naznani svoj pristop društvu predsedniku Jakobu Dimniku. Tistim tovarišicam in tovarišem, ki so se že lansko leto zglasili, se ni treba nanovo oglašati. Vseletna članarina znaša 24 K, ki se lahko plačuje v celoletnem znesku naenkrat (24 K) ali polletno (12 K) ali četrtletno (6 K); plačuje se pa lahko tudi mesečno po dve kroni. — Vse zavedne učiteljice in učitelji — v organizacijo! Navedeno članarino plačuj vsakdo toliko rajši, ker bo prejemal zanjo »Učiteljskega Tovariša« in »Popotnika« brezplačno in ne bo imel no-

benih drugih organizacijskih prispevkov. Do danasnega dne je prigradenih že 49 članov. Umevno je ob sebi, da je k pristopu vabljeno tudi v Ljubljani bivajoče vposojeno učiteljstvo. Pripominjamo se, da se bo v učiteljsko aprovacijo sprejemalo le učiteljstvo, ki je pri nas ali pri bratski učiteljski organizaciji. **Zatorej le vsi v organizacijo!** Svojim organizacijam se inamo v prvi vrsti zahvati za regulacijo učiteljskih plač in potim organizacij bomo se marsikaj dosegli. Torej!

— **Občni zbor Slomškove Zveze** se je vršil dne 30. pret. mes. v knjižnični dvorani »Katoške tiskarne«. Na obsirnem dnevnem redu je bilo predavanje naučiteja Silvestra, bivšega vojnega ujetnika, o bojsevizmu, o njegovem delovanju in o njegovih posledicah. Bojseviziki so ruski soc. demokratje, ki so vrgli carizem; so proletariat in inteligenca izmucenega ruskega naroda. — Doiga debata se je vnela o naslovu glasila, ki ga izdaja Sl. Zv. L oziroma na novi položaj v trojini državi se imenuje odslej: Slovenski učitelj, glasilo jugoslovanskega krcscanskega učiteljstva. Zveza stopi lanko s tem programom v stik z drugimi učiteljskimi društvami, ki so osnovana na enakih načelih. Članarina in narocnina sta določeni letno na 10 K. — Ljubljanskemu knezoskoku se pokloni deputacija, da se mu zavali za pismo voscio k Novemu letu. Nato poroca zastopnik Zveze Oriov g. Pirc* o sodelovanju učiteljstva pri teiovađnih organizacijah in o teiovađbi narascaja. Doiga debata, v kateri se ostro protestira proti omlaovaževanju učit. organizacij pri rešitvi vprašanja, ali naj se mladina izloči iz teiovađnih organizacij ali ne, sklene slednjič občni zbor, visjemu solskemu svetu svetovati in priporocati, naj ostane v veljavi še ne razvejavljena prepoved bivše črne-zolte viade, ki se z njo zabranjuje mladini udeležba pri teiovađbi teiovađnih organizacij. — V ostalem se sprejme več točk, ki jih je sprejel upravni odbor nase Zaveze in jih je že objavil zadnji »Učit. Tov.». — Med samostalnimi predlogi je predlog tov. Smrdela o ustanovitvi jugoslovanske centrale za učila na združni podlagi. — Zborovanje je bilo vsaj dopoldne slabo obiskano.

A. — **Umrli je na španski bolezn** v Ljubljani dne 28. pret. mes. naš goriški tovariš Vladimir Furlani, sin tov. Leopolda Furlanega, nadučitelja v Štandrežu, sedaj pregnanca v Ljubljani. — Ljubemu tovarišu blag spomin! Svojcem naše sožalje!

— **Umrli je dne 28. pret. mes.** v Ljubljani po dolgotrajni bolezn gospa Vida Pa j k o v a, vdova po prof. Milanu Pajku blagega spomina in hči pokojnega dež. šolskega nadzornika Franca Levca. — Vrlji slovenski ženi blag spomin!

— **Iz Tolminskega** nam pišejo: V cerkljanskem sodnem okraju smo pričeli s poukom dne 2. decembra. Italijansko poveljstvo nam je to zaukazalo — seve po svojih karabinjerjih. Kakšno ponižanje! Prvotno so govorili ti italijanski orožniki, da bo pouk italijanski, ker smo se pa opirali na to, da nimamo nikakih odlokov glede tega, nas puste na miru. Poučujemo po starem urniku. Vendar reče skoro vsak dan kak prostak: »Ma sera la scuola italiana, e maestri se caput.« Dne 5. decembra so odpeljali — baje v Gorico — vse bivše vojake od 18 do 40 leta, učitelje in uradnike so pustili; za koliko časa, se ne ve. Slišimo, da jih bodo izpraševali, kje so se bojevali; verjeti ni dosti. Najbrže se skriva za tem nekaj politiškega. Oficirji pravijo, da nas z Novim letom plača italijanska vlada, potem bodo pa zahtevali tudi kak pozdrav italijanski. In če se to zgodi, kaj nam je početi? V prvem slučaju nas čaka zasramovaaje, v drugem Kalabrija. Sicer smo prepričani, da ne bomo nikdar pod Italijo, upamo celo, da jih pust vzame. Če pa ne bomo kmalu rešeni te sužnosti, nam je znoreti. Svobodni bratje, pomagajte nam! — Otaležan.

— **Italijani v Nabrežini.** Poročajo nam iz Nabrežine: Italijani so ukazali, da moramo pri nas začeti s šolo. Izpraznili so sobe, dali peči, objubili tudi gorivo. Obenem s slovenskim poukom pa zahtevajo tudi laščino. Učitelj in katehet nista mogla pritrđiti, da bi začeli takoj splošen pouk v laščini s prvim letom. Tedaj je pa

* Čujemo, da je g. Pirc pri tej priliki otepal tudi z liberalnimi učitelji, kakor da bi sodila v njegovo nalogo klasifikacija politiškega mišljenja tistega dela učiteljstva, ki stoji izven Slomškove Zveze. Seveda se z g. Pircem ne bomo prerekali, a toliko smemo že zahtevati, da naj bo vsaj dostojen v besedi, kadar govori o učiteljih na zborovanju učiteljev. S starimi manirami prejšnjega politiškega divjanja slabo služi svoji zvezi, ker tako le dokazuje, da jo je rodila samo potreba domačega strankarstva, ki ji hoče nemara še nadalje služiti. — Uredn.

komandant zahteval, da se laščina začne vsaj s tretjim šolskim letom. Poslal je v ta namen laškega častnika, ki bo otroke poučeval. Kdor ostane potem v tej laški šoli, dobi kosilo, kruh in kasneje tudi oblake. Ob nedeljah bodo popoldne otroke zbirali za telovadbo: rekreatoriji. Tudi tem bodo dali kosilo ali večerjo in pa uniforme. Slovenskim otrokom, ki se tega nečejo udeležiti, ne dajo nič! To se razume! Na ta način hočejo vplivati in potitalijančiti otroke! Pa upam, da se jim to ne posreči.

— **Sadjarski tečaj na Grmu** pri Novem mestu priredi tamkajšnja kmetijska šola v dobi od 15. februarja do 15. maja letos.

— **»Akademija«** priredi po Novem letu vrsto tečajev. Vršili se bodo tečaji o higieni, astronomiji, francoščini, srbohrvaščini itd.

— **Izpremembe na bivšem Štajerskem.** Narodna vlada SHS v Ljubljani, oddelek za uk in bogočastje, je razpustila nemški krajni šolski svet v Vojniku in izročila njegove posle slovenskemu krajnemu šolskemu svetu. S 1. prosincem 1919 je zaprla nemško javno ljudsko šolo v Vojniku ter odstavila od službe nadučitelja Franca Kresnika, stalno učiteljico Justino Hernausovo in namestno učiteljico Julijo Semico. — Narodna vlada SHS v Ljubljani, oddelek za uk in bogočastje, je odstavila prof. dr. Adolfa Braunerja kot okrajnega šolskega nadzornika za nemške ljudske šole v Ptuju, Ormožu, Rogatcu in Rogški Slatini ter poverila njegove posle Matiji Hiericu, okrajnemu šolskemu nadzorniku v Ptuju.

— **Dekliški licej v Ljubljani.** Pouk na liceju in na licejski ljudski šoli se je zopet začel v polnem obsegu.

— **Umrli je v Sarajevem** dr. Jetvo Dedier, docent na belgrajskem vseučilišču.

— **Naj dajo odgovor!** »Slovenec« piše: »V Ljubljani se mudi hofrat vitez Kaltenegger. Ta mož je bil ob revoluciji zbežal in se je sedaj vrnil. Na Kranjskem mu solnce zopet prijazneje sije. Ta mož je bil posebljen nemški šolski režim in nosi vso odgovornost za neštete krivice, ki so se godile naši mladini in našim profesorjem (in učiteljem! Op. uredn.). Bil je eden najzagrizenejših sovražnikov našega naroda in je zlorabljal svojo uradno oblast, kadar in kakor so zahtevale koristi ljubljanske kazine. Prav bi bilo, da tega viteza pridržimo v Ljubljani in si natančneje ogledamo njegovo bivše delovanje!«

— **Iz Solčave** nam poročajo: Tovariš Branko Zemljčič v Solčavi je prejel za vdanostni pozdrav šolske mladeži ob priliki narodnega praznika nastopno brzojavko: »Vodstvu narodne šole, Solčava. Njeg. Velič. kralj Petar in Njeg. kralj. Visoč. regent prestolonaslednik Aleksander izrekata za prelepi pozdrav povodom praznika našega ujedinjenja svojo presrčno zahvalo ter se čutita eno z vsem narodom, ki se veseli ujedinjenja slobodne Jugoslavije! — Po Najvišjem nalogu šef dvorske kancelarije: Balugdič.« — Tovariš Zemljčič se je pridružil takisto protestu proti laškim okupatorjem.

Učiteljski Svet.

ima prvo sejo v ponedeljek, dne 6. t. m., ob 9. zjutraj v načelstveni sobi Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Udeležba vseh članov je potrebna, ker so v razpravi važne zadeve. Zastopniki Štajerske naj prineso s seboj pokojninski zakon.

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1919.)

III. izkaz.

Ivan Šmajdek, Krtina, 20 K; Ivan Petrič, Sp. Šiška, 10 K; Janko Likar, Ljubljana, 10 K; Josip Ambrožič, Ljubljana, 10 K; Peter Stepič, Sp. Šiška, 20 K; Anton Drašček, Zalog, 20 K; Jakob Dimnik, Ljubljana, 10 K; Luka Jelenc, Ljubljana, 10 K; skupaj 110 K. Prej izkazanih 60 K, skupaj 170 K.

V prihodnje naj se pošiljajo doneski za rezervni sklad na naslov: Ivan Petrič, učitelj, Ljubljana, Sp. Šiška. Vodstvo Zaveze je imenovanemu tovarišu poverilo nabiranje tega sklada.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Poročilo o zadnji seji upravnega odbora Zaveze priobčimo prihodnjič v celoti.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Prva jugoslovanska izde-
- - - lovalnica godal - - -

Vaclav Schramm

Celje — Graška cesta — Celje

priporoča p. t. učiteljstvu svojo veliko zalogo godal, pihal, muzikalij, harmonik, strun in drugih godbenih potrebščin. Popravila se izvrše najnataneje. — Postrežba točna in cena.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani, registrirana zadruga z omejenim jamstvom, bo obrestovala od 1. januarja 1919 do preklica hranilne vloge po 3 % in ne po 4%, kakor je bilo priobčeno v zadnji številki tega lista. Načelstvo

Spominjajte se Učiteljskega konvikta!

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA, Ljubljana, Prešernova ulica št. 3,

je imela vlog koncem leta 1918 . . . . . K 80.000.000.—
rezervnega sklada . . . . . „ 2.500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

3%

Za varčevanje ima uvedene lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5¼% obrestim in proti najmanj 1%, oziroma ¼% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.

Naznanilo.

Kakor hitro dopuste razmere, začne po 18letnem odmoru izhajati obnovljeni

„Jug“.

Zastaviti hočeva vse moči, da postane „Jug“ informativna, objektivna revija, principialno izključujoča vsako strankarsko politiko, da postane „Jug“ neodvisna, svobodna tribuna, enakopravno pristopna vsem, ki se čutijo sposobne in poklicane, javno govoriti svojemu ljudstvu.

Utilnil je v zgodovini brutalni boj orožja, začne se kulturni boj združenega slovanstva, začne se gospodarski boj Jugoslavije, našega trgovskega in industrialnega središča v Sredozemskem morju.

Že danes vabiva k sotrudištvu vse jugoslovanske pisatelje. Zadržana naročila sprejemajo vse knjigarne.

Za uredništvo in upravništvo „Juga“:

Dr. Franc Derganc,
izdajatelj.

Dr. Niko Županič,
urednik.

„CROATIA“ zavarovalna zadruga v Zagrebu
ustanovljena leta 1884.

sprejema pod najugodnejšimi pogoji in najmodernejšimi tarifi ponudbe na zavarovanje proti škodi po ognju in streli ter razbitju steklenih šip, zavarovanja na doživetje in smrti, kakor tudi zavarovanja proti vlamu in telesnim nezgodam.

Prospekti se pošiljajo brezplačno in poštnine prosto.

Glavni zastopnik za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

STANKO JESENKO
Ljubljana, Stari trg 11.

Uradne ure ob delavnikih od 8—12 dop. in od 2—6 pop. Slovenci, podpirajmo domačo jugoslov. zavarovalnico! Sposobni zastopniki se sprejmejo za vse kraje slovenske domovine.